

Μοιχαλίδες και εταίραι (Εμμανουήλ Ροΐδης)

Θα ηκούσατε ποτέ βεβαίως, εάν δεν ανέγνωτε, το χωρίον εκείνο του Ευαγγελίου, εν ω Ιησούς κατηγορείται υπό των Φαρισαίων ως εσθίων και πίνων μετά πορνών και αμαρτωλών. Εάν και τον τελευταίον θεολόγον ερωτήσητε, διατί ο μέγας του Χριστιανισμού

ιδρυτής εγείνεται τοιουτοτρόπως σκάνδαλον εν τη κοινωνία, εν η έξη και της οποίας την ηθικήν αναμόρφωσιν και διά του λόγου και διά των έργων και διά του θανάτου του επεδίωξε, θα μάθητε ότι τούτο έπραττε μόνον ίνα σώση τας ψυχάς των απερριμμένων τούτων όντων, μόνον ίνα δείξη την σωστικήν ικανότητα αυτού εκεί ένθα το έργον ακανθωδέστερον παρίστατο. Αλλ' εγώ προθύμως εις τον διάβολον πέμπων όλους τους θεολόγους, τους επί μιας φράσεως σχολαστικώς αναρτωμένους, ουδέποτε δε εις το πνεύμα του Ευαγγελίου εμβαθύνοντας και τον κοινόν νουν επικαλούμενος, τον μόνον δυνάμενον να αντιληφθή της τοσούτον απλής διδασκαλίας του Ιησού, φρονώ ότι ο μέγας κατά την καρδίαν ηθικολόγος ούτος περισσοτέρας θα εύρισκεν αρετάς και ευπλαστοτέραν ζύμην εν τω προσώπω των υπό της αγυρτικής κοινωνίας ως καθαρμάτων θεωρουμένων, παρά εν εκείνω των κομπαζόντων επί τη ηθική αυτών υπεροχή, ή κεραυνοβολούντων την διαφθοράν, εν τω κρυπτώ δε περιβαλλομένων προθύμως το ρυπαρόν αυτής ένδυμα. Ναι, την ηθικήν ταύτην διαφοράν διακρίνων αυτός μόνος εν μέσω της πονηράς εκείνης ιουδαϊκής κοινωνίας, ήτις αναζη δύστυχώς κατά καιρούς, απήντα μετά παρρησίας απαραμίλλου προς τους κατηγορούς του «*αι πόρναι προάγουσιν υμάς εις την βασιλείαν του Θεού*».

Τους λόγους τούτους αναπολήσας εν τη μνήμη μου επί της κλίνης εταίρας και μετά τα γεγονότα, άτινα κατωτέρω εκτίθενται, ηδυνήθην να εκτιμήσω το πνεύμα αυτών, και τας κοινωνικάς προλήψεις οικτείρων, να θαυμάσω το παράδειγμα του Ιησού, όπερ ούτε κατά τα κινούντα αίτια ούτε κατά τον τελικόν σκοπόν ωμοίαζε βεβαίως τω εμώ. Εάν ο μέγας Ιουδαίος ηθικολόγος επλησίαζε τας εταίρας, διότι εν τη καρδιά των διέκρινεν ηθικά στοιχεία άξια ενθαρρύνσεως, εγώ τους φυσικούς νόμους επίσης ισχυρούς όσον τους ηθικούς νομίζων, τας πλησιάζω μόνον ίνα τρυφήσω μετ' αυτών. Αλλά και εκ των ξηροτέρων θεμάτων και εκ των απλουστέρων πραγμάτων όπόσα ενίοτε διδάσκεται τις, όπόσας υψηλάς και

αληθείς σκέψεις αντλεί!

Δεκάτην πρωινήν ώραν εδείκνυε το επί της μικράς τραπέζης ιστάμενον ωρολόγιον, ότε ηνέωξα τους οφθαλμούς εν τω δωματίω του ύπνου και επί της κλίνης της ξανθής Ιωάννας. Μετά νύκτα πλήρη ηδονών ανέκφραστων, καθ' ην επανειλημμένως η Αφροδίτη μοι απέδειξε την αλήθειαν του φιλοσοφικού εκείνου της πραγματικής σχολής αξιώματος, καθ' ο αι εξωτερικαί εντυπώσεις εισί πάντοτε περισσότερον ζωηραί και μάλλον ευχάριστοι των εσωτερικών, μετά νύκτα ερωτικήν ακολουθήσασαν κραιπάλην, ης την πραγματικότητα και αυτός ο του Ζολά κάλαμος θα εμείου εν τη περιγραφή, ησθανόμην εμαυτόν κατάκοπον και ψυχρόν προ της θέας του αλαβαστρίνου στήθους, των λευκών και τρυφηλών ωλενών και των ωραίων γλαυκών οφθαλμών της Ιωάννας, ουδένα δε κνισμόν έρωτος μοι διήγειρον τα κοράλλινα και υγρά αυτής χείλη και τα προσπαύοντά με κανονικώτατα του προπατορικού αμαρτήματος μήλα. Διάβολε! εσκεπτόμην, πόσον αβροφρονέστερος ήμην άλλοτε εις τοιούτου είδους προκλήσεις! Δεν είχαν ανάγκην να αγαπώμαι, δεν απήτουν αφοσίωσιν, μοι ήρκει η θέα της γυναικός ίνα αποδώσω αυτή τας αυτάς θωπείας. Α! Lucifer! φρόντισον περί του μέλλοντος, εάν δεν σε φοβίζη το παρόν.

Αλλ' η Ιωάννα με ηγάπα! Ναι, με ηγάπα. Διατί γελάς γλυκεία μου αναγνώστρια; Νομίζεις άραγε και συ μετά τοσούτων άλλων ότι η εταίρα δεν έχει καρδίαν, δεν δύναται να έχη τοιαύτην ή ότι το αγαπάν είναι προνόμιον μόνον ολίγων νεανίδων ή πολλών έγγαμων κυριών δυναμένων υπό την αιγίδα του γάμου να αλλάσσωσι ως παλαιά ενδύματα τους εραστάς αυτών; Η Ιωάννα λοιπόν, λέγω, με ηγάπα και η θέρμη του αισθήματός της κατώρθωσε να υπερίσχυση της ψυχρότητος και νάρκης μου...

Αλλά μετ' ολίγον επί του προς στιγμήν χαροποιού προσώπου της γλυκείας ταύτης κόρης ανεφαίνετο και πάλιν η συνήθης αυτώ μελαγχολία, ην μάτην επί μακρόν χρόνον από της ημέρας αφ' ης εγνωρίσθημεν επεχείρουν να διαλύσω, και το αίτιον της οποίας ουδεμία μέχρι της στιγμής εκείνης παράκλησής μου είχεν ισχύσει να μοι αποκάλυψη.

- Ιωάννα, τη είπον, πειρώμενος να ανοίξω τους εκ της κοπώσεως κλειομένους οφθαλμούς μου, εάν σήμερον δεν μοι εξήγησης το μυστήριον των συνεχών στεναγμών σου, θα υποθέσω δικαίως ότι εγώ ειμί η αιτία τούτου και θα ζητήσω να σοι παράσχω το φάρμακον διά της απομακρύνσεώς μου.

- Εάν ζητής αφορμήν διαρρήξεως των σχέσεών μας, μοι απήντησε πικρώς αύτη,

είπε τούτο ειλικρινώς. Διατί επιβαρύνεις έτι μάλλον την δυστυχίαν μου δι' υποθέσεως, ην βεβαίως δεν πιστεύεις; Ειθισμένος να περιφρονής ως η λοιπή κοινωνία τας κοινάς γυναίκας, δεν δύνασαι, ουχί να αγαπήσης αλλ' ουδέ να πιστεύσης εις τα αισθήματα μιας τοιαύτης. Αλλ' έστω· εις σε θα ανοίξω σήμερον την καρδίαν μου, εις σε τον οποίον αγαπώ, θα είπω ό,τι υπέφερα, ό,τι υποφέρω, ό,τι γεννά τήν συνήθη μου μελαγχολίαν, ό,τι εάν έλεγον εις πάντα άλλον θα ενόμιζον ό,τι θα εκίνουν τον γέλωτα ή την χλεύην!...

Πόσον ωραία, μοι εφάνη, εκφράζουσα μετά πικρίας τας λέξεις ταύτας! Δι' ελαφράς και ταχύτατης κινήσεως καταβάσα της κλίνης και περιβληθείσα την πρωινήν αυτής κυανήν μακράν εσθήτα, ης τα επί του στήθους κομβία πολλάκις είχαν αποκόψει, ερρίφθη επί του ανακλίντρου και εκείθεν διά φωνής πολλάκις υπό των δακρύων και λυγμών της διακοπείσης μοι δίηγθή εκτενώς και εν τη γλώσση αυτής ό,τι συντόμως σήμερον και εν τη υπό του «Ραμπαγά» απαιτουμένη γλώσση, εκθέτω.

— Δεκατέσσαρα ηρίθμουν έτη ότε έσχον την φοβεράν ατυχίαν να ίδω νεκράν την μητέρα μου, από πολλού πάσχουσαν εκ του οδυνηρού του καρκίνου νοσήματος. Μετά τον θάνατον αυτής η μικρά μου αδελφή και εγώ εστερημένοι πάσης γυναικείας επιβλέψεως αφέθημεν εις τας φροντίδας πατρός αγαθού μεν εκ φύσεως, αλλ' έκδοτου δυστυχώς εις την μέθην και το χαρτοπαίγνιον, επί της τραπέζης του οποίου έβλεπεν ολίγον κατ' ολίγον μεταβαίνον εις ετέρας χείρας το αντίτιμον της καθ' εκάστην εκποιούμενης μικράς ημών περιουσίας. Αι επανειλημμένοι αύται απώλεια και ο θάνατος της δυστυχούς ημών μητρός αύξησαν το πάθος της μέθης, εν η εξήτει ανακούφισιν και λήθην, και τούτο πάλιν μετ' εκείνων διέφθειραν την καλήν του φύσιν, απέσβεσαν παν ηθικόν αυτού αίσθημα και κατέπνιξαν την ιδέαν του καθήκοντος. Έκτοτε καταστάς σκληρός προς ημάς έπαυσε πάσαν περί της αγωγής ημών μέριμναν και εις τοιούτο σημείον ακηδίας εξέπεσεν, ώστε όταν μήνας τινάς μετά τον θάνατον της μητρός μου η δυστυχής μου αδελφή προσβληθείσα εκ τυφοειδούς πυρετού εφλέγετο επί της κλίνης του θανάτου, αυτός καίτοι επανειλημμένως υπό των γειτόνων προσκληθείς, ίνα προφθάση τας τελευταίας αυτής στιγμάς, δεν ηδυνήθη να υπερίσχυση του πάθους του και εγκαταλείψη την τράπεζαν του χαρτοπαιγνίου, αλλ' επέστρεψε τρεις αργότερον ώρας άπελπισ εκ της απωλείας μάλλον του αργυρίου του ή του τέκνου του, ίνα επιθέση επί του ψυχρού πλέον αυτού μετώπου τον τελευταίον ασπασμόν!...

Από της ημέρας εκείνης ενόμισα ό,τι ετάφην ζώσα εν τη πενθίμω οικία, ης εκάστη

γωνία μοι επανέφερε την ανάμνησιν των απολεσθέντων προσφιλέστατων μοι όντων. Ο πατήρ μου αφίνων μοι μίαν δραχμήν καθ' εκάστην πρωίαν και έχων ήσυχον ούτω την συνείδησιν ότι εξετέλει τελείως το πατρικόν του καθήκον, επανήρχετο μόλις την δευτέραν πρωινήν ώραν ουδόλως μεριμνών, εάν η τιμή της δεκαπενταετούς θυγατρός του ήτο ασφαλής αφιεμένη εις την προστασίαν και επίβλεψιν επταετούς τίνος αυθαδεστάτης θεραπαινίδος. Ω! ποσάκις μοι επήλθεν η ιδέα να συντρίψω την κεφαλήν μου επί του τοίχου, εφ' ου είχε προσπέσει η τελευταία της μητρός μου και αδελφής μου πνοή και ποσάκις πάλιν του ενστίκτου της αυτοσυντηρησίας υπερισχύοντος, εν ηλικία μάλιστα, καθ' ην τα πάντα συνήθως μειδιώσι και η ελπίς ανεξαντλήτους ψιθυρίζει εις το ους υποσχέσεις, προετίμησα την ζωήν ευρίσκουσα καλλιτέραν την απόφασιν να εγκαταλείψω την πατρικήν στέγην και ζητήσω άσυλον οπουδήποτε θα απήντων φιλόανθρωπον καρδίαν! Την τελευταίαν ταύτην απόφασιν θα επραγματοποιούν βεβαίως, εάν δεν εβλεπον πρωίαν τινά εισερχομένην μετά της μητρός της εις την οικίαν μου την ως άλλην μου αδελφήν αγαπητήν μου φίλην Ζωήν, μεθ' ης καίτοι μεγαλειτέρας κατά την ηλικίαν, είχαν στενώς συνδεθή επί τριετίαν εν τω Παρθεναγωγείω και της οποίας μετά λύπης απερίγραπτου είχαν αποχωρισθή ολίγους προ του θανάτου της μητρός μου μήνας, ότε ανεχώρησεν εις Αλεξάνδρειαν, ένθα είχε κληθή υπό της μητρός της, ίνα συζευχθή πλούσιον τινά νέον περιπαθώς ερώμενον αυτής. Η απροσδόκητος αύτη επίσκεψις της στενής μου φίλης, οι παραμυθητικοί λόγοι και αι συμβουλαί της όντως σεβασμίας μητρός της, το χαρίεν μειδιάμα και η εκ των γλαυκών οφθαλμών της Ζωής εκπεμπόμενη αενάως απερίγραπτος ζωηρότης, ενέχυσαν εις την καρδίαν μου παρηγορίαν, ειρήνην, ελπίδα και ίσως χαράν· μοί ενέπνευσαν δε θάρρος ικανόν και την απόφασιν να πολεμήσω επιμόνως κατά της ειμαρμένης. Ήτο αγαθού, ήτο κακού πρόξενος η επίσκεψις αύτη; Τα μετέπειτα συμβάντα πείθουσι μάλλον περί του δευτέρου. Εν τούτοις μετά την συνομιλίαν, ην προεκάλεσαν τα πρόσφατα δυστυχήματά μου, ζητήσασα συγγνώμην, ως μη ερωτήσασα ταχύτερον τα κατά την Ζωήν, έμαθον μετά χαράς παρ' αυτής ότι το συνοικέσιόν της είχε τελειώσει· ότι προ τεσσάρων μηνών είχεν υπανδρευθή, ότι ήτο πολύ ευτυχής μετά του συζύγου της, όστις ειθισμένος εις τον αγγλικόν βίον την άφινεν ελευθέραν να ταξιδεύη, και ότι είχεν αφιχθή άνευ αυτού εις Αθήνας, ένθα επρόκειτο να αποκαταστώσιν οριστικώς. Η τελευταία αύτη είδησις, ήτις άλλως τε δι' εμέ ατομικώς ήτο ευχάριστος· μοι έφάνη, συνδυαζόμενη μετά της προφανούς χαράς της Ζωής επί τη ελευθερία της και της γνωστής μοι ζωηρότητος, ελαφρότητος και φιλαρέσκειάς της, ως μέλαν εν τω ορίζοντι του βίου της νέφος απειλούν ταχείαν καταιγίδα. Μετά δύο ώρας αι επισκέπτριάί μου εγκατέλιπον την οικίαν μου, αφού επανειλημμένως με ηνάγκασαν να ταις

υποσχεθώ ότι την επιούσαν θα μετέβαινον εις το ξενοδοχείον, ίνα διέλθω ολόκληρον την ημέραν μετ' αυτών.

Από της ημέρας εκείνης αι μετά της Ζωής επισκέψεις μου κατέστησαν συνεχείς, πλην δυστυχώς δεν ήμην η μόνη σύντροφος αυτής. Από της εγκαταστάσεώς της τουτέστιν εν τω νέω της οίκω και μετά την άφιξιν ακόμη του συζύγου της, συνήντων πάντοτε πλησίον της τον νέον T..., ευειδή, ευχάριστον, επιτήδειον κατακτητήν της γυναικείας καρδιάς, αλλά κούφον και παντός κοινωνικού έλκους μεστόν. Μάτην διακρίνουσα εν ταις καθημεριναίς ταύταις επισκέψεσι τα πρώτα σημεία του κινδύνου, επεχείρησα να συμβουλευσω την Ζωήν ως αδελφή! Εις πάντα μου λόγον, εις πάσαν μου συμβουλήν, μη δυναμένη πλέον να αρνηθή την ενοχήν της, μοι επανελάμβανε στερεοτύπως και βλακωδώς, ούτως ειπείν, η λίαν άλλως τε ευφυής αύτη γυνή, ότι τον αγαπά, διότι είναι ωραίος, ευγενής και καλός, αλλ' ότι η αγάπη της δεν προβαίνει μέχρι της λήθης των συζυγικών της καθηκόντων! Γελοία παραγνώρισις της ανθρωπίνης φύσεως! Μετά τινάς ημέρας η Ζωή ήτο μοιχαλίσ, και το πρώτον τούτο έγκλημα μετ' ανθρώπου ανάνδρωσ εκθέσαντος αυτήν, δεν υπήρξε δυστυχώς ικανόν μάθημα. Τεσσάρας εν διαστήματι ενός έτους αλλάξασα εραστάς, ους αλληλοδιαδόχους εν τω ρωμαντικώ αυτής πνεύματι παρίστα διά των ωραιότερων χρωμάτων, τοσούτον εσυνείθισεν εις την ιδέαν της παρεκτροπής, τοσούτον εγυμνάσθη εις την τέχνην του πείθειν περί των ειλικρινών αυτής αισθημάτων και της φυσικής προς το καθήκον λατρείας της, ώστε έκαστος των εραστών της μετά πεποιθήσεως παραδόξου επί καιρόν εφρόνει, ότι εις τα έκτακτα αύτου προσόντα και την εύνοιαν της τύχης έπρεπε να αποδοθή η θυσία της εναρέτου ταύτης γυναικός. Και τις ηδύνατο να μη την πιστεύση ούτως υποκρινομένην! Ω! εάν έβλεπες και ήκουες, μοι διηγείτο κατόπιν εις των εραστών της, μετά πόσης ορμής, αφίνουσα ταυτοχρόνως να ρέωσιν αφθόνως τα δάκρυά της επί τών ωχρών της παρειών, απέκρουε κατ' αρχάς τας προτάσεις μου καταδικάζουσα μετ' άγανακτήσεως τας άπίστους συζύγους ή τας έλαφράς εν γένει γυναίκας, φιλοσοφούσα επί του πάθους της κωμικώς και υποστηρίζουσα ότι, εάν, αδυνατούσα να αντιστή εις την απροσμάχητον ισχύν του ιδανικού έρωτος, αναγκάζεται να με αγαπά, μισεί ουχ ήττον πάσαν πλησιεστέραν κοινωνίαν έστω και την διά των χειλέων. Εννοείται ότι ολίγος μοι εχρειάσθη χρόνος ίνα πεισθώ, ότι ετροποποιούνται υπερμέτρως αι γελοΐαι αρχαί της και έτι αλιγώτερος δι' αυτήν, ίνα με αντικαταστήση χάριν ποικιλίας.

Κατ' αυτό το διάστημα, καθ' ο το μεν όνομα του νεαρού της συζύγου εγείνετο αντικείμενον σαρκασμού και γελώτων, η δε υπόληψίς της διεσύρετο υπό

προσώπων κούφων, ησθανόμην μετά λύπης ότι η καθημερινή μετά της γυναικῆς ταύτης σχέσις μου δεν ήτο στείρα δι' ἐμέ κακῆς επιρροίας. Εάν η αρετή φύεται ἐκ των ηθικῶν σπερμάτων, ἅτινα ὑπὸ ἀγαθῆς πατρός, μητρός, διδασκάλων ἢ ἄλλου τινός ρίπτονται χειρός εἰς τὴν ἀπαλὴν ἡμῶν καρδίαν, τὸ ἄνθος αὐτῆς ευκόλως μαραίνεται ὅταν ἐντὸς μεμολυσμένης τύχῃ ατμοσφαίρας. Ὑποχωρούσα ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς Ζωῆς, κατήντησα τέλος συνένοχος τοῦ ἐγκλήματός της, εἴτε παρακαλοῦσα τὸν σύζυγόν της ἵνα με συνοδεύσῃ εἰς τὸν περίπατον, ὡς αὐτὴ ὑποκρινομένη ἀδιαθεσίαν ἐδέχετο τὸν ἐραστήν της, εἴτε παρέχουσα αὐτοῖς τὸν οἶκόν μου ὡς τόπον ἐκτελέσεως τῶν κακοθηῶν αὐτῶν σκοπῶν.

Ἐν τούτοις, καίτοι συναισθανόμενῃ τὰ ἠθικά μου ταῦτα σφάλματα, ἐξηκολούθουν συναναστρεφομένη τὴν Ζωὴν, διότι ἐν αὐτῇ εὗρισκον καρδίαν ἀγαθὴν καὶ συμπαθοῦσαν με, εἰς αὐτὴν δὲ ἠδυνάμην σνοίγουσα τὴν ἰδικήν μου νὰ χύσω μετὰ τῶν δακρύων μου τὴν ἐξομολόγησιν τῶν ἀπεριγράπτων δεινῶν, ἅτινα καθ' ἐκάστην ὑφιστάμην ὑπὸ τοῦ πατρός μου. Ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ καθιστάμενος οὗτος μάλλον εἰς τὰ πάθη τοῦ ἐκδοτοῦ, σκληρός δὲ καὶ ἀπότομος πρὸς ἐμέ, προσέθηκε τέλος εἰς τὰς βάνανους ὕβρεις τοῦ, τὰ ραπίσματα καὶ τὴν ἀτιμὸν ἀπαίτησιν νὰ εὗρῃ ἐραστήν δυνάμενον νὰ μας βοηθῇ χρηματικῶς.

— «Ἰδέ τὰς θυγατέρας τοῦ Δ...», μοι ἔλεγεν, «αἵτινες νοοῦσαι τὸ γελοῖον τοῦ κέρδους, τὸ ὁποῖον συ καὶ αἱ λοιπαὶ βλάκες, ὡς συ, ζητεῖτε διὰ τῶν ἐργοχειρῶν, εὐρίσκουσι νέους εὐποροὺς καὶ καλοὺς ὡς ἐραστάς, οὐ μόνον αὐταὶ οὕτως εὐζῶσαι, ἀλλὰ καὶ τὸν πατέρα τῶν εἰς ζηλωτὴν κατάστασιν διατηροῦσαι. Διαμαρτύρεσαι καὶ κλαίεις καὶ ἐρυθριάς. Περιττὴ ἡ ὑποκρισία αὕτη· εἴαν καὶ συ δὲν ἔχῃς ἐραστήν καὶ ἐραστήν τοιούτον, τούτο πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἀνικανότητά σου καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ιδέαν τῆς αρετῆς. Φρόντισον νὰ συνδεθῇς μετὰ καλοῦ καὶ εὐπόρου τινός νέου, ὃν νὰ ἀναγκάζῃς νὰ δαπανᾷ καὶ πρὸς ὃν νὰ παρέχῃς τὰ πάντα, πλην τῆς τιμῆς, συμβιβάζουσα οὕτω τὸ συμφέρον μετὰ τῆς φιλοτιμίας μου».

Ἡ διαγωγή καὶ αἱ τοιαῦται ἀτιμοὶ τοῦ πατρός μου ἀπαιτήσεις, τὰ ἔμμεσα ἐκ τῶν παραδειγμάτων τῆς Ζωῆς μαθήματα καὶ τὰ ἀλλεπάλληλα ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μητρός μου δεινὰ, σκληρύνοντα καθ' ἐκάστην τὴν καρδίαν μου καὶ διαφθείροντα τὴν φύσιν μου ἐξήγειραν τέλος ἐν ἐμοὶ παραφορὰν κατὰ τῆς Προνοίας, μίσος κατὰ τῆς κοινωνίας, σμφιβολίαν περὶ τῆς ἀξίας καὶ τῶν καλῶν καρπῶν τῆς αρετῆς. Ἐν τοιαύτῃ ψυχικῇ καταστάσει ἐν μόνον ὑπελείπετο βῆμα, μία μόνῃ ἐχρειάζετο ὥθησις, ἵνα πέσω εἰς τὸ πρὸ ἐμοῦ ἀνοιγόμενον βάραθρον καὶ εἰς τὸ βῆμα τούτο με

ηνάγκασε και την ώθησιν ταύτην μοι έδωκεν η έντιμος κοινωνία!

Πρωίαν τουτέστιν τινά δικαστικός τις κλητήρ, ον θα ενθυμούμαι πάντοτε ως τον νεκροθάπτην της παρθενικής μου αγνότητος, εισελθών αποτόμως εις την οικίαν μου και επιδεικνύων τω πατρί μου απόφασιν εντελλομένην την φυλάκισίν του δια την μη απότισιν πολιτικού χρέους, προσεκάλεσεν αυτόν εν ονόματι του νόμου να τον σκολουθήση εις τας φύλακας·

Έμπλεως τότε ούτος θηριώδους οργής ερρίφθη κατ' έμου, ως εάν εγώ ήμην η αιτία του δυστυχήματός του τούτου, και αρπάζων με από της κόμης ανέκραξε, πειρώμενος να συντρίψη την κεφαλήν μου επί του εδάφους: «Ιδού τα αποτελέσματα της ισχυρογνωμοσύνης και ανικανότητός σου. Ω! εάν είχαν το πρόσωπόν σου αθλία, υποκρίτρια, βεβαίως δεν θα άφινον τον πατέρα μου να συρθή εις τας φύλακας!».

Κλαίουσα και τρέμουσα εκ λύπης, φόβου και απελπισίας εξήλθον ως παράφρων εις την οδόν και εκεί επί του πρώτου ριπτομένη διαβάτου: «Ω! είπε μοι εις την ζωήν της μητρός σου, εις ό,τι έχεις εν τω κόσμω προσφιλές, τι δύναται να πράξη τις ίνα σώση τον πατέρα του από της φυλακής δι' αίτίαν χρέους;».

Ο αγαθός ούτος άνθρωπος ιδών την ταραχήν μου και οικτείρων την θέσιν μου, μοι απέτεινεν ενθαρρυντικούς τινας λόγους και μοι συνέστησε να ζητήσω αυτοπροσώπως αναστολήν παρά του προέδρου των Πρωτοδικών. Μετά ημίσειαν ώραν, αφού μεταβάσα εις την οικίαν του προέδρου έμαθον ότι ευρίσκετο μακράν επ' αδεία, κλαίουσα και γονυκλινής εξήτουν ματαίως παρά του προεδρεύοντος δικαστού την προσωρινήν του πατρός μου σωτηρίαν.

Άκαμπτος εις τας παρακλήσεις μου, ψυχρός εις τα δάκρυά μου εφάινετο μάλλον εξετάζων πονηρώς το σώμα μου και το πρόσωπόν μου ή ακούων την έκθεσιν της δυστυχίας μου, ότε δε σείουσα άπελπισ και μετά λυγμών τα γόνατα μου ηρώτησα τι μοι υπελείπετο να πράξω, εγείρας με ο άθλιος και σύρας με εις τας αγκάλας του μοι προέτεινε την πλήρωσιν των άτιμων επιθυμιών του ως αντίτιμον της ζητουμένης αναστολής!...

Αγνοώ τι θα απεφαίνοντο οι ηθικολόγοι εν τοιαύτη περιστάσει, τι θα έπραττον αι έντιμοι σύζυγοι ή ετέρα κόρη μη υποστάσα ό,τι είχαν υποστή μέχρι της στιγμής εκείνης, μη ταραχθείσα υπό της συνωμοσίας τοσούτων δεινών εν ταις ηθικαίς αυτής αρχαίς και τη ιδέα του καθήκοντος!... Το επ' έμοί λυσίκομος, αδύνατος, κατησχυμένη και άσπονδον του λοιπού κατά της κοινωνίας μίσος φέρουσα εν τη

καρδία, εξήλθον μετά μίαν ώραν της επαράτου εκείνης οικίας, κομίζουσα προς τον πατέρα μου την αναστολήν, ην είχαν αγοράσει διά της τιμής μου παρά του εντεταλμένου την απονομήν της δικαιοσύνης!...

Ενταύθα η δυστυχής Ιωάννα κατεπνίγη υπό λυγμών, οίτινες δεν θα είχαν ίσως την δύναμιν να ταράξωσι τον διαφθορέα της, αλλ' οι οποίοι εκίνησαν τα δάκρυα εμού του μη όντος προεδρεύοντος δικαστού και ουδέν επομένως δικαίωμα έχοντος εις αναστολήν τούτων.

Από της ημέρας εκείνης, εξηκολούθησεν, ουδέν έχουσα πλέον να απολέσω, υπείκον ευκόλως εις τας απαιτήσεις του πατρός μου και παρείχον ούτω άνέτως αυτώ τα μέσα της μέθης και του χαρτοπαιγνίου. Ημέρα τη ημέρα κατασιγώσα την εγειρομένην συνείδησίν μου, εις τοιαύτην λήθην της συμφοράς μου και των ηθικών μου παρεκτροπών περιήλθον, ώστε μετ' ολίγον καιρόν κατήντησα να μη νοώ πλέον την ηθικήν μου έκπτωσιν και να νομίζω ωσει φυσικην την κατάστασιν εν η διετέλουν.

Τότε δε μόνον ενόησα και πάλιν οποίον μεσότοιχον είχε παρεμβληθή μεταξύ έμου και των ενάρετων γυναικών, όταν ημέραν τινά κρούσασα την θύραν του οίκου τής φίλης μου Ζωής, απεδιώχθην υπό των υπηρετών, λεγόντων κατά παραγγελίαν της κυρίας των ότι «γυναίκες κοιναί» δεν δύνανται να εισέρχωνται εις τον οίκον «τιμίων οικογενειών»!...

Διάβολε, ανέκραξα, ανυψών την κεφαλήν. Που λοιπόν ζώμεν και πως αμοιβαίως εμπαιζόμεθα! Εγώ αυτός ποσάκις δεν εξήλθον με υψηλόν τό μέτωπον, με γάυρον το βλέμμα, με εγωιστικόν το μειδίαμα εις τα χείλη προσφέρων τον βραχίονα μου εις μοιχαλίδα, ης επεθύμουν να ήμην ή ενομιζόμενην εραστής, άνευ ουδεμιάς συνειδήσεως ότι προσέβαλλον ούτω τα ήθη της κοινωνίας, και ποσάκις πάλιν τυχών πλησίον εταίρας δεν απεμακρύνθην άναυδος, καταπόρφυρος εξ αιδούς και παν προς τα οπίσω βλέμμα αποφεύγων εις την πρώτην μακρόθεν εμφάνισιν γνωστού προσώπου, ίνα μη εκτεθώ, ίνα μη δειχθώ περιφρονών ούτω τας κοινωνικάς συνθήκας; Ω! βλακώδης διαγωγή, εις ην μας υποβάλλουσι καθ' εκάστην αι κοινωνικάί προλήψεις, αι εξ αμνημονεύτων χρόνων καθιστώσαι γελοίαν την ανθρωπότητα και σκοτίζουσai την κρίσιν και αποτυφλούσαι τον κοινόν νουν!

Ουδείς βεβαίως είναι τοσούτον μωρός, ώστε να ισχυρισθή ότι η εταίρα δύναται ακινδύνως να συγχρωτισθή εν μια κοινωνία μετά γυναικών τιμίων ή ότι είναι

δίκαιον και του πολιτισμού πόρισμα το ούδεμίαν μεταξύ τούτων και εκείνων ποιείσθαι διάκρισιν. Όσον είναι αληθές ότι, είτε ως εκ της ανθρωπίνης φύσεως, είτε ως εκ των κοινωνικών ελλείψεων, υπήρξαν πανταχού και πάντοτε και θα υπάρχωσιν εταίραι, τοσούτον είναι ορθόν ότι μεταξύ τούτων και των εντίμων γυναικών είναι αναγκαίον το μεσότοιχον, το χωρίζον την αρετήν και εγκράτειαν από της ακολασίας. Αλλά του μεσοτοιχίου τούτου υπάρχοντος εν πάση συνειδήσει ακεραίου και ακλόνητου, πάσα περαιτέρω κατά των εταιρών απαίτησις καθίσταται γελοία. Εάν γυνή τις δεν έσχε την δύναμιν, αδιάφορον τίνος ένεκα, να διατήρηση άμωμον τον στέφανον της παρθενικής της αγνότητος, εάν αντί να συνδεθή νομίμως μεθ' ενός ανδρός, απεφάσισε να δοθή εις περισσοτέρους, χωρίς να συνδεθή μετ' ουδενός και αναγκάση επανειλημμένως ικανά κρονόληρα γερόντια και εύρωστους νέους να ζητήσωσι την αρωγήν της οξείας κνίδας, εάν αντί των γλυκύτατων ηδονών του εντίμου οικογενειακού βίου προτίμησε τας αγωνίας, την κόπωσιν, την μέθην, την εγκατάλειψιν και τα λοιπά του της εταιρας βίου βάσανα, εάν διά πάντα ταύτα είναι αξιοκατάκριτος και δυστυχής ή μόνον αξία οίκτου, δεν έπεται ότι δεν είναι αγαθή, ευφυής, ευχάριστος εν συναναστροφή μετ' ανδρών, ότι δεν δύναται να ομιλήση ή εξέλθη τις μετ' αυτής χωρίς να προσβάλη την κοινωνίαν ή βλάβη τα χρηστά αυτής ήθη.

Εάν η θέα των εταιρών μετά των κατ' ανάγκην ωφελουμένων εκ του ηθικού αυτών δυστυχήματος είναι ικανή να διαφθείρη την αρετήν των εντίμων προσώπων, διά πολύ πλείονα λόγον η θέα των διαφθορέων, των ψευστών, των χαρτοπαικτών, των μέθυσων, των καταχραστών ή τίνος άλλου δύναται να επενέγκη το αυτό αποτέλεσμα.

Αλλά κοινωνία τοσούτον ασθενείς βάσεις της αρετής έχουσα, ώστε η «θέα μόνη της κακίας» να τας κλονίζη ή τας ανατρέπη, είναι κοινωνία αξία οίκτου, κοινωνία δε πάλιν ως η ημετέρα πάσαν τιμήν απονέμουσα και ελευθέραν συνάφειαν μετά των ενάρετων γυναικών επιτρέπουσα εις τας μοιχαλίδας, όλην δε την αυστηρότητα αυτής εξασκούσα κατά των εταιρών είναι κοινωνία αβδηριτική, εάν ουχί αχαρακτήριστος.

Πως! φθείρομεν τα ήθη, λέγετε, των συζύγων, αδελφών, θυγατέρων και λοιπών συγγενών σας εξερχόμενοι ασυστόλως εις τας οδούς της πόλεως μεθ' εταιρών ή πλησιάζοντες ταύτας εν δημοσίαις συναθροίσεσι! Γελοίοι! αλλ' εάν τα θηλυκά σας ταύτα όντα εκ της γυναικείας κινούμενα περιέργειας ερωτήσωσι και μάθωσι παρ' υμών τίνες αι γυναίκες αύται, θα νοήσωσιν αμέσως ότι εισί διεφθαρμένα και δυστυχή όντα, υπηρετούντα τας φυσικάς ημών ανάγκας και σώζοντα ίσως

εμμέσως την ειρήνην πλείστων οικογενειών, θ' απέλθωσι δ' ουδέν εντεύθεν κακόν αντλούντα μάθημα, διότι ο της εταίρας βίος δεν είναι αξιόζηλος, διότι γυνή ατίμως σχίζουσα εν τω κρύπτω το συνάλλαγμα του γάμου, απατώσα τον σύζυγόν της, παραβαίνουσα τους όρκους της, εισάγουσα εις την οικογένειαν ξένα σπέρματα, δεν μιμείται την έταίραν, ης γνωρίζει τον άθλιον βίον, αλλά τας γυναίκας τας καλουμένας «μοιχαλίδας», ας ελευθέρως πλησιάζει, μεθ' ων εν τη αυτή κοινωνική τάξει καθ' εκάστην συναναστρέφεται και τον βίον των οποίων πάντοτε έχει προ οφθαλμών.

Και όντως ισχυράν λίαν πρέπει να έχη την ιδέαν του καθήκοντος η νεαρά ενάρετος σύζυγος, ίνα μη σκανδαλισθή εκ του παραδείγματος των ουχί περιφρονουμένων, αλλά τουναντίον υπό πάντων σχεδόν τιμωμένων, θεραπευομένων και ίσως θαυμαζομένων «γνωστών μοιχαλίδων», προ των οποίων πάσα θύρα από του οίκου του μεγαλειτέρου άρχοντος μέχρις εκείνου, ον καταδέχονται να εγγράψωσιν εν τω καταλόγω των σχέσεων των, μετά σπουδής ανοίγεται, πας άνθρωπος του κόσμου καλούμενος μετά προθυμίας και ωσεί θεωρών εαυτόν τετιμημένον διά τούτο υποκλίνεται, πας πίλος εδαφιαίως καταβιβάζεται, πάσα άλλη ομιλία, διακόπτεται και ψιθυρισμοί θαυμασμού επί τω πλούτῳ της περιβολής ή τη διηγήσει των μεγάλων αυτών σχέσεων ή της πληθούς των κατακτήσεων των ακούονται. Γνωρίζετε αρκούντως την τάξιν ταύτην των μοιχαλίδων, αίτινες ως επάρατον δέλεαρ της τιμής τοσούτων ενάρετων συζύγων προτείνονται εν τη αβδηριτική ημών κοινωνία! Ειθισμένοι εις το έγκλημα, αι μεν μετά κυνικής αναιδείας επιδεικνύουσι πανταχού πλησίον αυτών τον εραστήν των ταξειδεύουσαι, περιπατούσαι, χορεύουσαι, δεχόμεναι ή αποδίδουσαι επισκέψεις, αι δε κακοηθέστεραι ίσως τούτων αλλάσσουν ως υποκάμισον τους «μοιχούς», σκέπτονται καθ' εκάστην που δύνανται καλλίτερον να ρίψωσι τα δίκτυα των ή εις ποίον προθυμότερον να αφεθώσι και νομίζουσαι ότι τιμώσι τους συζύγους αυτών διδόμεναι εις ξένους και μάλιστα διπλωμάτας, υφίστανται μετά πολλής χαράς και προθυμίας συναγωνισμόν, καθ' ον και αι προς καιρόν αποτυγχάνουσαι ελπίζουν πάντοτε εις την επιείκειαν των νέων τούτων Πάριδων.

Εάν οι ευτυχείς ούτοι θνητοί ήναι νέοι, μέσης ηλικίας ή γέροντες, εάν έχωσιν υψηλόν, μέτριον ή μικρόν το ανάστημα, μαύρους γλαυκούς ή ερυθρούς και κεκλεισμένους τους οφθαλμούς, εάν δεικνύωσιν ευφυϊαν ή ελαφρότητα μόνον μετά αγυρτικής πολυλογίας, ουδόλως εξετάζεται, διότι το κινούν ελατήριον δεν είναι στιγμιαία τις αδυναμία, αλλά προμεμελετημένος σκοπός κουφότητος, συνεργούσης της διαφθοράς και της κυνικής αναιδείας. Ευτυχείς οι ωφελούμενοι

της τοιαύτης προόδου εν κοινωνία μάλιστα πασχούση έλλειψιν εταιρών, εάν λαμβάνωσιν υπ' όψιν ότι αι τοιαύται γυναίκες αναπληρούσι ταύτας και ίσως μάλιστα επιτυχέστερον ως εκ της μεγάλης πείρας, δυστυχείς όμως οι μεταχειριζόμενοι αυτάς άλλως, οι πιστεύοντες εις τα αισθήματά των ή γινόμενοι θύματα έρωτος σοβαρού.

Και όμως αι γυναίκες αύται, ων οι σύζυγοι ειθισμένοι εις το δυστύχημά των δεικνύουσιν είδος τι ευχαριστήσεως και μακαριότητος, βλέποντες αύτάς ερειδομένας επί του βραχίονος του εραστού των, έστιν ότε δε και καυχήματος, οσάκις ο βραχίων ούτος ανήκη εις μεγαλόσχημόν τίνα διπλωμάτην, οργίζονται, κατά της δήθεν ακολασίας των νέων και των εταιρών, των ανηθίκων και αθλίων, κατ' αυτάς, τούτων όντων, ως ελκυουσών ενίοτε τους εραστάς των ή και τους συζύγους των, ους θέλουσι θεατάς μεν της διαγωγής των έστω και μέχρι της προσψάψεως του απηγορευμένου καρπού, ουδέποτε όμως μιμητάς του παραδείγματός των. Μετά εκπληκτικής δε και απιστεύτου θρασύτητος εξυμνούσαι τας ίδιαις ανύπαρκτους αρετάς επί παρουσία πολλάκις των συζύγων των, σιωπώντων κατ' αρχήν ή εξ ανάγκης ως συλληφθέντων και τούτων υπό των ζωηρών, ελαφρών ή παρατόλμων κυριών των προ των ποδών εταίρας, κεραυνοβολούσι την διαφθοράν, ομιλούσι μετά στόμφου και αυστηρότητος περί «ηθικής» εν αγνοία βεβαίως του ρητού του Πλάτωνος και Βύρωνος, εν γνώσει δε του παραδείγματος όλων των ιεροκηρύκων της σήμερον, μέμφονται αναιδώς τας εντίμους γυναίκας ως διεφθαρμένας, και αι μη ευτυχήσασαι εξ αυτών να δοθώσιν εις ξένους, τας ευτυχεστέρας συναδέλφους των, εν τω εγκλήματι ως εστερημένας πατριωτικού αισθήματος.

Και η κοινωνία, εν η τοιαύτα συμβαίνουσιν, ουχί μόνον δεν εκπλήττεται, ουχί μόνον δεν τιμωρεί διά περιφρονήσεως, αφού επαγγέλλεται την ηθικήν και ηθικολόγον, αλλά τουναντίον διά της αδιαφορίας της και των τιμών, ας προθύμως παρέχει εις τα παντός κοινωνικού έλκους μεστά ταύτα αγγεία, ωθεί νέας υπάρξεις εις το ηθικόν τούτο σφαγείον και εις τοσαύτην μωρίαν και αποτύφλωσιν προβαίνει, ώστε τον μεν τα άτιμα επί του μετώπου εξογκώματα φέροντα εκουσίως σύζυγον ή την εις την γέννησιν τοιούτων λίαν γόνιμον «μοιχαλίδα» θαυμάζει και περιποιείται διά των «μεγαλειτέρων πολλάκις αυτής αντιπροσώπων», τον δε τας εταίρας πλησιάζοντα αποκαλεί διεφθαρμένον.

Τις αγνοεί οτι οι πατέρες και μητέρες, μανθάνοντες τας αθέμιτους των υιών των σχέσεις μετά των κυριών Α ή Β, δεν αισθάνονται προφανή τίνα πολλάκις ευχαρίστησιν και πάντοτε ανάπαυσιν ψυχικήν επί τη ηθική αυτών τάξει, και τις

δεν γνωρίζει ότι οι αυτοί φρίττουν και ανησυχούν και λυπούνται και απελπίζονται επί τη ειδήσει ότι οι υιοί των εθεάθησαν εισερχόμενοι εις οικίαν εταίρας; Εννοείται ότι την αντίθεσιν ταύτην αναφερών δεν θίγω το ζήτημα των δαπανών, όπερ θα εδικαιολόγει ολίγον τους γονείς τούτους, αλλ' απλώς την διαφοράν της ηθικής εντυπώσεως.

Αλλα τι να είπη τις και πως να χαρακτηρίση τους γονείς εκείνους οίτινες, προκειμένου περί της αποκαταστάσεως των θυγατέρων των, μετά δισταγμού και δειλίας παρέχουν την χείρα τούτων εις τους δαπανήσαντας μέρος των νεανικών αυτών δυνάμεων εις εταίρας, προθύμως δε και ευχαρίστως τουναντίον εις τους βοηθήσαντας δι' αυτών «μακάρας» τινάς «συζύγους»;... Γέροντες βλάκες, πως δεν νοείτε ότι αι μεν «εταίραι» παρέρχονται, αι δε «μοιχαλίδες» απαντώνται πάντοτε εν τη αυτή κοινωνική τάξει μετά των γαμβρών σας προς αιωνίαν απειλήν της ειρήνης των τέκνων σας!...

Πολλοί οπαδοί της θεωρίας του συμφέροντος διατείνονται, ότι οσάκις η κοινωνία άπασα μεθύη, συμφέρει ίνα και ο νήφων διά του αυτού μεθυσθή οίνου, εάν δεν επιθυμή αυτός μόνος να υποληφθή οίνοβαρής παρά των άλλων. Εις τον διάβολον τοιαύτη γνώμη ου μόνον πάσαν ηθικήν βάσιν ανατρέπουσα, αλλά και αυτό το αληθές συμφέρον παραγνωρίζουσα, αφού με παρακινή να κλέψω, διότι οι άλλοι κλέπτουσιν, ή να ανεχθώ επί του μετώπου τας αυτάς των άλλων εξοχάς. Εάν η κοινωνία ήναι άδικος, εάν μεθύη, εάν παραλογίζεται, εάν ασχημονή υπάρχουσιν ουχ ήττον πάντοτε τίνες εν αυτή μη αποσβέσαντες εντελώς την λαμπάδα του ορθού λόγου.

Η κρίσις τούτων μοι αρκεί. Ναι, θα λέγω ό,τι φρονώ αληθές, θα πράττω ό,τι το λογικόν μου μοι υποδεικνύει ως ορθόν και εάν πρόκηται να ελκύσω διά τούτο επ' εμού την κατάκρισιν των υπό το βάρος των κοινωνικών προλήψεων κυπτόντων, γελών θα αποδώσω διά της περιφρονήσεως το ράπισμα αυτοίς.

- *Τί έπαθες, Lucifer;* μοι είπε γελώσα γλυκεία τις φωνή.

Εστράφην και είδον πλησίον μου επί της κλίνης την Ιωάνναν. Πως! εσκέφθην τινασσόμενος και τρίβων τους οφθαλμούς, ολόκληρος λοιπόν η διήγησις αυτής και άπασαι εκείναι αι λογικαί σκέψεις μετά της κατά των κοινωνικών προλήψεων δημηγορίας μου ήσαν όνειρον;

Ναι, όνειρον διαρκέσαν επί μακρόν και αρξάμενον από της στιγμής, αφ' ης κατάκοπος έκλεισα τους οφθαλμούς την δεκάτην πρωινήν ώραν επί του στήθους

της Ιωάννας.

Ουδέν λοιπόν εξ όσων μοι διηγήθη ήτο αληθές και ο λόγος της συνήθους αυτή κατ' άλλας ημέρας μελαγχολίας, δεν ήτο ο εν τω ονείρω εκτεθείς;

Ουδέν δύναμαι να βεβαιώσω, ουδέν δύναμαι να αρνηθώ. Εάν τα γεγονότα ταύτα δεν εφαρμόζονται και επί του βίου της Ιωάννας, εισίν ουχ' ήττον αληθή και είναι αναντίρρητον, ως εκ τοσούτων δείκνυται παραδειγμάτων, ότι εις πολλάς εταίρας η κοινωνία εγένετο μαστρωπός, ότι πολλάί τούτων εισί θύματα των γονέων των, των συγγενών των ή των αναλαβόντων την αγωγήν αυτών και ότι άπασαι ανεξαιρέτως εισίν ήττον ηθικώς έκπτωτοι των μοιχαλίδων.

Αλλά τις ει συ ο ερχόμενος να ελέγξη σήμερον την κοινωνίαν και επί τίνων ηθικών τίτλων και αγώνων στηρίζεις την τοσούτω κατ' αυτής πικράν παραφοράν σου; ήθελε τις ίσως με ερωτήσει.

Ω! συγγνώμην! μακράν απ' εμού τοιαύτη παρεξήγησις. Δεν επαγγέλλομαι τον ηθικολόγον και δεν διστάζω να ομολογήσω ότι εάν, ευχαρίστως ή δυσαρέστως αδιάφορον, διέρχωμαι νύκτα ολόκληρον πλησίον εταίρας, μετά πολλής χαράς και άνευ ουδεμίας τύψεως της συνειδήσεως πατών επί του συμβολαίου του γάμου, δύναμαι να παρηγορήσω νεαράν σύζυγον διά την έλλειψιν του συζύγου της εν τω ιδιαιτέρω της θαλάμω. Αλλά δεν πρόκειται περί εμού, ουδένα συνήθως κρίνοντος, πρόκειται περί των αδίκων και υπούλων εκείνων κριτών της διαγωγής των άλλων, εις ους πλήρεις ηθικών ελκών δύναται τις δικαίως να απάντηση: «Υποκριταί, εκβάλετε πρώτον την δοκόν εκ του οφθαλμού σας και τότε διαβλέψετε εκβαλείν το κάρφος εκ του οφθαλμού του αδελφού σας»· πρόκειται περί της περισσοτέρας μερίδος εκείνης της κοινωνίας, ήτις ασχημονούσα έχει την θρασύτητα να κατακρίνη τους άλλους, πρόκειται περί των ανθρώπων εκείνων οίτινες σκιαμαχούντες ως άλλοι δον Κισσώτοι υπέρ της ηθικής, δεν βλέπουνι που υφίσταται το κακόν, που είναι αναγκαία η θεραπεία, που υπάρχει το έγκλημα, ούτινος διά της ακηδίας και της ασυγγνώστου επιεικείας των γίνονται καθ' εκάστην συνένοχοι.

Χωρίς να επιδιώκω, χωρίς να ελπίζω την ηθικήν της κοινωνίας ημών αναμόρφωσιν, επεχείρησα μόνον να δείξω εν μέρος, μίαν φάσιν των τοσούτων κοινωνικών προλήψεων και παραλογισμών, αφίνων εις ετέρους την θεραπείαν, εδοκίμασα να εκτείνω επί τίνων κοινωνικών φαινομένων την αλήθειαν δύο μαθηματικών και λογικών αξιωμάτων ήτοι ότι «εν τω πλείονι περιέχεται το

έλαττον» και ότι «μεγαλείτερος κύκλος δεν χωρεί εντός μικροτέρου», εν άλλους λόγους ότι: **«Ἡ μοιχαλὶς εἶναι ἑταῖρα, ἐνὼ ἡ εταῖρα δὲν εἶναι ΜΟΙΧΑΛΙΣ»!**...

Εάν η γνώμη αὐτή θεωρηθῇ αποκλειστικῶς ἐμή, δέχομαι τὴν τιμὴν τῆς πρωτοτυπίας μεθ' ἀπασῶν τῶν συνεπειῶν αὐτῆς, ὡς μία ἐστὶ ἀναμφιβόλως καὶ ἡ ἐπὶ ἐξυβρίσει μῆνυσις κατ' ἐμοῦ τῶν μοιχαλίδων, ἐάν δ' οὐχί, χαίρω ὅτι καὶ ἄλλο πρὸ ἐμοῦ τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐξήνεγκον καὶ ἀναιδέστερος κατὰ τι τῶν κλεπτῶν τοῦ ταμείου τῶν Θηβῶν ἢ τῶν τοσοῦτων παρ' ἡμῖν στιχοκλόπων, ὁμολογῶ ἐμαυτὸν κλέπτην τῆς ἀληθείας, ἀφοῦ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παρελλήλυσεν ἐαυτὸν «κλέπτη διορύττοντι ἐν νυκτί τὸν οἶκον τοῦ οἰκοδεσπότου»!